

Hemşirelik Öğrencilerinin Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersinden Beklentilerinin İncelenmesi

Examining the Expectations of Nursing Students from the Surgical Diseases Nursing Lesson

Altun BAKSİ^a, İkrâm BOZAN DURĞUN^b

^aSüleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Isparta, TÜRKİYE

^bDicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu, Diyarbakır, TÜRKİYE

Bu çalışma, I. Uluslararası Sağlık Bilimleri ve Yaşam Kongresi (2-5 Mayıs 2018, Burdur)'nde poster olarak sunulmuştur.

ÖZET Öğrencilerin cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinden beklentilerinin incelenmesidir. Tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırma, Türkiye'nin güneydoğusunda bir sağlık yüksekokulunun ikinci sınıf öğrencilerinde Şubat 2018 tarihinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, cerrahi hastalıkları hemşireliği dersini alan toplam 78 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada hesaplanan örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır (n=65). Araştırma verileri literatür doğrultusunda hazırlanan soru formu aracılığıyla dönem başında dersin ilk günü toplanmıştır. Araştırma için kurumdaki ve öğrencilerden izin alınmıştır. Veriler sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 20,58±1,14 yıldır ve %46,2'si 70-80 arası akademik ortalamaya sahiptir. Öğrenciler 6,66±2,31 (min-max= 0,00-10,00) ortalama ile dersin meslek açısından önemli olduğunu belirtmiştir ve %40'ı mesleğe olumlu bakış açısına sahiptir. Öğrencilerin %47,7'si ders anlatımında görsel öğe olarak slayt kullanılmasını, %87,7'si derste video gösteriminin faydalı olacağını belirtmiştir. Öğrencilerin %96,9'u ders notu verilmesini istediklerini, %73,8'i kaynak kitap takibinin gerekli olmadığını, %53,8'i hocanın sınıfı derse katmasını istemediklerini, %84,6'sı derste aktif eğitim yöntemlerini kullanmak istemediklerini, %27,3'ü neden olarak hocanın daha iyi anlattığını ve %9,1'i psikolojik olarak yük olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ders notu verilmesini isterken, kaynak kitap kullanımının gerekli olmadığını belirtmiştir. Yine öğrencilerin büyük çoğunluğu aktif eğitim yöntemlerini ve yarıyıldan fazlası hocanın sınıfı derse katmasını istemediklerini belirtmiştir. Araştırma bulgularına bakıldığında, öğrencilerin aktif eğitim yöntemlerinden kaçındıkları görülmektedir. Bu durumda, öğrencilerin eğitim süreçlerinde aktif eğitim yöntemlerinin önemi üzerinde durulmalı ve öğrencilerin bu süreci daha iyi yönetebilmesi ve kendilerini hazır hissetmesi açısından destekleyici öğrenme ortamları oluşturulmalıdır. Yine öğrencilerin beklentileri doğrultusunda derste video gibi daha fazla görsel materyal kullanılması önerilmektedir.

ABSTRACT It is aimed to examine the expectations of students from the surgical diseases nursing lesson. It is a descriptive research. The research was carried out with sophomore students of a health high school in the south-east of Turkey in February, 2018. Target population of the research consisted of a total of 78 students receiving the surgical diseases nursing lesson. In the research, the sample size calculated could be reached (n=65). The research data were collected via a question form prepared by the researcher in line with the literature on the first day of the lesson at the beginning of the term. Permissions were obtained from the institutions and students for the research. The data were evaluated with number, percentage, mean and standard deviation. Age average of the students who participated in the research was 20.58±1.14 years and academic average of 46.2% of them was between 70-80. The students indicated that the lesson was important with an average of 6.66±2.31 (on the basis of a scoring between 0-10) and 40% of them had a positive perspective of the profession. 47.7% of the students indicated that it would be good to use slides and 87.7% videos as a visual element in the lesson teaching. Among the students; 96.9% stated that they demanded lesson notes, 73.8% believed that source book follow-up was not necessary, 53.8% did not want the teacher to be available in the classroom, 84.6% refused to use active education methods in the lesson, 27.3% stated their reason as the teacher's better teaching and 9.1% stated that it was a psychological burden. A great majority of the students indicated that they demanded lesson notes and believed that source book follow-up was not necessary. Similarly, a great majority of the students stated that they refused to use active education methods and more than half of them did not want the teacher to be available in the classroom. When the research findings are examined, it is seen that the students avoid active education methods. In this case, the importance of active education methods in the education process of the students should be emphasized and supportive learning environments should be created in order to make the students manage this process better and feel ready. Again, in line with the students' expectations, it is recommended to use more visual material such as video.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi; cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi; öğrenci beklentileri; tanımlayıcı araştırma

Keywords: Nursing education; surgical diseases nursing lesson; student expectations; descriptive research

Correspondence: Altun BAKSİ

Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Isparta, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: altun.baksi@hotmail.com



Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics, Law and History.

Received: 11 Sep 2019

Received in revised form: 30 Oct 2019

Accepted: 04 Nov 2019

Available online: 22 Nov 2019

2146-8982 / Copyright © 2020 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Günümüzde teknoloji ve sağlık bilimlerindeki gelişmeler, ekonomi, kentleşme, endüstrileşme ve yaşam biçimi gibi faktörlerin etkisiyle bireylerin sağlık gereksinimleri günden güne değişiklik göstermektedir.¹ Çağdaş sağlık hizmetleri; güvenlik, geçerlilik, hasta odaklılık, etkililik ve eşitlik ihtiyaçlarını karşılama konusunda sürekli sistem iyileştirmesini gerektirmektedir.² Sağlık bakımının yeterli ve etkili olarak verilmesinde tüm sağlık çalışanlarının nitelikli bir eğitim almaları önemlidir.^{1,3}

Teori ve uygulamadan oluşan hemşirelik eğitiminde temel ilke, öğrencilerin uygun ve etkili bakımı sağlamak üzere hazırlanmasıdır.⁴ Bu doğrultuda eğitici ve öğrenciye önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu süreçte eğiticinin rolü, öğrencinin eğitsel gereksinimlerinin farkına varmasına ve gereksindiği bilgi, beceri, tutum ve davranışları uygun yollarla ve doğrudan kendisi tarafından kazanmasına yardımcı olmaktır.⁵ Öğrenci, eğitim ve öğretim hizmetlerinin alıcısı konumunda olan ve yeni davranışlar kazanması beklenen bireydir. Öğrencinin bireysel özellikleri ve bireysel öğrenme gereksinimini dikkate almayan bir eğitim anlayışının yararlı olması ve kalıcı öğrenme gerçekleştirme mümkün değildir. Bu nedenle, öğretimde her şey öğrenciye yönelik olmak durumundadır ve bunu sağlayacak olan kişiler öğretim elemanı ve yöneticilerdir.⁶ Öğrencilerin öğrenim gördüğü kuruma yönelik kalite beklentileri çok boyutlu bir olgudur ve öğrenme ve eğitim süreçlerini etkilemektedir.^{6,7} Bu olgu; eğitim kalitesi, fiziki mekânlar, uygulama olanakları, sosyal, kültürel ve sportif olanaklar ve öğrencinin bireysel özellikleri gibi farklı boyutları içermektedir.⁶

Ülkemizdeki mevcut hemşirelik eğitimi değerlendirildiğinde, eğitici temelli ve klasik eğitim yaklaşımının egemen olduğu görülmektedir.⁵ Geleneksel eğitimde en yaygın olarak kullanılan format ders anlatımıdır.^{8,9} Derste anlatılan bilgilerin öğrenciler tarafından kazanılması ve kavranması istenilen bir sonuçtur. Ders anlatımında istenilen sonuca ulaşabilmesi için iyi bir şekilde organize edilmesi önemlidir.⁸ Cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi; hemşirelik eğitim müfredatında yer alan ana/temel/zorunlu derslerden biridir. Ders; cerrahi hemşireliğine ilişkin

temel kavram ve ilkeleri, sistemlerin cerrahi gerektiren hastalıklarının nedenleri, patofizyolojisi, belirtileri, tedavisi ve perioperatif bütüncül hemşirelik bakımı hakkında bilgi ve uygulama becerisi kazandırmayı amaçlayan bir derstir. Yine hastanelerde cerrahi birimler, mezun olan öğrencilerin sıklıkla görevlendirildiği birimlerden biridir. Bir sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eğitimleri, mesleklerine bakış açısı ve meslekten beklentilerini belirlemek amacıyla yapılan bir araştırmada, öğrencilerin derslere yönelik beklentileri ve önerilerine yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir.¹ Kaliteli bir eğitim verebilmek için istek ve gereksinimlerin doğru tespit edilmesi ve buna göre planlama yapılması beklentilerin karşılanması açısından önemlidir.^{6,10} Hemşirelik mesleğini seçen öğrenciler, toplumun hemşireliğe bakışından etkilenmiş olarak eğitime başlamaktadır. Mesleği benimseme ve profesyonelleşmenin temelleri öğrencilik yıllarında atılır ve tüm meslek yaşamı boyunca devam eder. Öğrencilerin meslek bilinciyle yeterince donanmış olarak çalışmaya başlaması, hızlı bir şekilde olgunlaşmasını ve mesleğin olumlu yönde etkilenmesini sağlayacaktır.¹¹⁻¹³ Cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinin etkin ve kaliteli bir şekilde yürütülebilmesi için, öğrencilerin dersten beklentileri önemlidir.

Bu doğrultuda araştırmanın amacı; öğrencilerin cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinden beklentilerinin incelenmesidir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN TİPİ

Tanımlayıcı bir araştırmadır.

ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI

Araştırma, Türkiye'nin güneydoğusunda bir devlet üniversitesinin sağlık yüksekokulu ikinci sınıf öğrencilerinde Şubat 2018 tarihinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, cerrahi hastalıkları hemşireliği dersini alan toplam 78 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü evren üzerinden "Sample Size Calculator" programı kullanılarak hesaplanmıştır. Örneklem büyüklüğü $p=0,05$ ve evren 78 alındığında 65 olarak hesaplanmış ve hesaplanan örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma verileri literatür doğrultusunda oluşturulan soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Form toplam 28 sorudan oluşmaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tanıtıcı özellikler veri formu; öğrencilerin sosyodemografik-mesleki özellikleri ve cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi ile ilgili beklentilerine dair sorulardan oluşmaktadır. Formda; sosyodemografik-mesleki (yaş, cinsiyet, medeni durum, ekonomik durum, anne-baba eğitim düzeyi, mezun olunan lise, çalışma durumu, akademik ortalama, mesleki memnuniyet, hemşireliği tercih etme durumu, hemşireliğe bakış açısı) ve derse ilişkin sorular (dersin mesleki açıdan önemi, görsel öğe kullanımı, dersin anlatılma zamanı, ders notu/kaynak ile ilgili sorular, ders anlatımı sırasında müzik dinletilmesi, aktif eğitim yöntemleri kullanımı, ders sırasında sınıfın katılımı, video gösterimi, ders ile ilgili bilgi alınması, slayt kullanımına dair öneriler, teorik ders ve uygulamaya yönelik öneriler) yer almaktadır.^{5,8}

VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verileri, eğitim-öğretim yılı dönem başında cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinin ilk günü toplanmıştır. Araştırma verileri toplanmadan önce araştırmacı tarafından öğrencilere araştırma ile ilgili bilgi verilmiştir. Daha sonra, araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere veri formu dağıtılarak öğrencilerin kendisi tarafından doldurulmuştur. Veri toplama formunun doldurulması ortalama 4-5 dk sürmüştür.

VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırma verileri istatistiksel yazılım programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiklerden sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile değerlendirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN ETİĞİ

Araştırmanın yapılabilmesi için araştırmanın yapılacağı kurumdan yazılı izin (16.02.2018 tarih, sayı: 21822915-600-) alınmıştır. Öğrencilere araştırma süreci (araştırmanın amacı, uygulanması, araştırmaya katılmanın gönüllülüğe bağlı olduğu vb.) ile ilgili bilgi verilerek sözel onamları alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalaması $20,58 \pm 1,14$ yıl olup, %61,5'i kadındır, %83,1'nin ekonomik durumu orta, %47,7'sinin annesi okuryazar değil, %32,3'nün babası ilkokul mezunu, %63,1'i anadolu lisesi mezunu ve %7,7'si çalışmaktadır. Yine öğrencilerin %46,2'si 70-80 arası akademik ortalamaya sahiptir, %56,9'u hemşirelik bölümüne istemeyerek geldiğini, %40'ı mesleğe olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu belirtmiştir, şu anki mesleki memnuniyet ortalamalarının $4,14 \pm 2,13$ (0,00-10,00) olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Öğrencilerin ders ile ilgili özellikleri incelendiğinde; öğrenciler $6,66 \pm 2,31$ (min-max=0,00-10,00) ortalama ile dersin meslek açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin 73,8'i dersin sabah olmasını, %96,9'u ders notu verilmesini, %44,4'ü ders notunun bir gün önce verilmesini istediklerini ve %73,8'i kaynak kitap takibinin gerekli olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %84,6'sı derste aktif eğitim yöntemlerinin kullanmasını istemediklerini, %27,3'ü neden olarak hocanın daha iyi anlattığını ve %9,1'i psikolojik olarak yük olduğunu belirtmiştir. Yine öğrencilerin %53,8'i hocanın sınıfı derse katmasını istemediklerini belirtmiştir. Öğrencilerin %47,7'si görsel öğe olarak slayt kullanılmasını, %87,7'si derste video gösteriminin faydalı olacağını ve %61,5'i derste hafif ya da klasik müzik dinletilmesini istemediklerini belirtmiştir. Öğrencilerin %72,6'sı kullanılan slaytların kısa ve anlaşılır olmasını, öğrencilere dersten beklenti/önerileri sorulduğunda %27,5'i ders notu verilmesini belirtmiştir. Uygulama/beklenti önerileri sorulduğunda %18'i klinik uygulama klinik grupları oluşturulurken görüşlerinin sorulması ve öğrencilerin çok yorulmaması önerisinde bulunmuşlardır (Tablo 2).

TARTIŞMA

Araştırma bulgularına bakıldığında, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ders notu verilmesini isterken, kaynak kitap kullanımının gerekli olmadığını belirtmiştir. Yine öğrencilerin yarısına yakını ders notunun bir gün önce verilmesini ve çoğunluğu önceden verilirse okuyarak geleceğini belirtmiştir.

TABLO 1: Öğrencilerin sosyodemografik ve meslek ile ilgili özellikleri.

Değişkenler		Ortalama±SS	
Yaş (yıl)		20,58±1,14 (min-max= 19-26)	
Mesleki memnuniyet		4,14±2,13 (min-max= 0,00-10,00)	
		n	%
Cinsiyet			
	Kadın	40	61,5
	Erkek	25	38,5
Medeni durum			
	Bekâr	61	93,8
	Evli	4	6,2
Ekonomik durum			
	Kötü	4	6,2
	Orta	54	83,1
	İyi	7	10,8
Anne eğitim düzeyi			
	Okuryazar değil	31	47,7
	Okuryazar	16	24,6
	İlkokul	10	15,4
	Ortaokul	3	4,6
	Lise	3	4,6
	Üniversite	2	3,1
Baba eğitim düzeyi			
	Okuryazar değil	7	10,8
	Okuryazar	9	13,8
	İlkokul	21	32,3
	Ortaokul	13	20,0
	Lise	8	12,3
	Üniversite	7	10,8
Mezun olunan lise			
	Genel lise	13	20,0
	Anadolu lisesi	41	63,1
	Meslek lisesi	4	6,2
	Diğer (süper, fen, imamhatip vs.)	7	10,7
Çalışma durumu			
	Çalışıyorum	5	7,7
	Çalışmıyorum	60	92,3
Akademik ortalama			
	90-100	4	6,2
	80-90	9	13,8
	70-80	30	46,2
	60-70	18	27,7
	60 altı	4	6,1
Hemşireliği tercih etme durumu			
	İsteyerek	28	43,1
	İstemeyerek	37	56,9
Hemşireliğe bakış açısı			
	Olumlu	26	40,0
	Olumsuz	17	26,2
	Fikrim yok	18	27,7
	Kararsızım	4	6,1

TABLO 2: Öğrencilerin cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi ile ilgili beklentileri.

Değişkenler	Ortalama±SS		
	n	%	
Dersin meslek açısından önemi	6,66±2,31 (min-max= 0,00-10,00)		
Ders anlatımında hangi görsel öğenin kullanılmasını istiyorsunuz?			
Slayt	31	47,7	
Tahta	11	16,8	
Video	16	24,6	
Slayt+video	8	12,3	
Dersin ne zaman anlatılmasını tercih edersiniz?			
Sabah	48	73,8	
Öğleden sonra	17	26,2	
Anlatılan ders ile ilgili ders notu verilmeli mi?			
Evet	63	96,9	
Hayır	2	3,1	
Evet ise ders notu ne zaman verilmeli?			
Bir gün önce	28	44,4	
Hemen önce	12	19,0	
Hemen sonra	22	34,9	
Dönem başında toplu	1	1,6	
Ders notu dersten en az bir gün önce verilirse derse okuyarak gelir misiniz?			
Evet	46	70,8	
Hayır	19	29,2	
Ders anlatılmadan hemen önce ders notu verilmesi derse olan ilginizi azaltır mı?			
Evet	10	15,4	
Hayır	55	84,6	
Ders anlatırken belli bir kaynak (kitap) takip edilmesinin sizce faydası var mı?			
Evet	17	26,2	
Hayır	48	73,8	
Ders anlatımı sırasında hafif ya da klasik müzik dinletilmesini ister misiniz?			
Evet	25	38,5	
Hayır	40	61,5	
Cerrahi dersinde aktif eğitim yöntemlerinin kullanılmasını "Örneğin; öğrencilerin dersle ilgili etkinliklere katılımı, konu anlatımı, vaka anlatımı vs." ister misiniz?			
Evet	10	15,4	
Hayır	55	84,6	
Evet ise neden;			
Hayır ise neden;	Daha anlaşılır, faydalı, zevkli	9	27,2
	Hoca daha iyi anlatıyor	9	27,3
	Psikolojik yük	3	9,1
	Yorucu olması	2	6,1
Cerrahi dersinde hocanın dersi anlatırken sınıfı derse katmasını ister misiniz?			
Evet	30	46,2	
Hayır	35	53,8	
İlgili konularda video gösteriminin faydalı olacağını düşünüyor musunuz?			
Evet	57	87,7	
Hayır	8	12,3	

devamı...→

TABLO 2: Öğrencilerin cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi ile ilgili beklentileri (devamı).

	n	%
Dersle ilgili daha önce herhangi bir bilgi edindiniz mi?		
Evet	17	26,2
Hayır	48	73,8
Konuların sunumu sırasında kullanılan slaytlara yönelik önerilerinizi belirtir misiniz?		
Kısa ve anlaşılır	32	72,6
Dikkat çekici görsel kullanımı	16	36,3
Sınava paralel ayrıntılı olmalı	4	9
Cerrahi teorik dersinin verimli geçmesi için;		
Ders notu verilmeli	11	27,5
Hoca dersi iyi anlatmalı	9	22,5
Kısa ve anlaşılır olmalı	8	20,0
Sıkıcı olmamalı	5	12,5
Ders süresi kısa olmalı	5	12,5
Sessiz ve sakin bir sınıf ortamı	3	7,5
Dersin klinik uygulamasının verimli geçmesi için;		
Klinik gruplar oluşturulurken görüş alınmalı	7	18,0
Öğrenciyi çok yormamalı	7	18,0
Herkes öğrenmeye ve öğretmeye açık olmalı	6	15,4
Hoca ilgili olmalı	6	15,5
Uygulama sonrası ders olmamalı	5	12,8
Yoğun kliniklere çıkılmalı	3	7,7

Tıp fakültesi öğrencilerinin genel cerrahi dersinde ders notları ile ilgili tercihlerinin incelendiği bir araştırmada, öğrencilerin çoğunluğu ders notu ve kaynak kitap verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kaynak kitap isteyenlerin çoğunluğu da ayrıntılı bilgi bulabileceği için istediğini belirtmiştir. Yine öğrencilerin çoğu ders notunun bir gün önce verilmesini ve verilirse okuyarak geleceklelerini belirtmiştir.⁸ Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin %66,3'ünün lisans eğitiminde ders metaryallerini kısmen yeterli/yetersiz buldukları ve karmaşık ders konularının anlaşılır hale getirilmesini %23,8 oranında yeterli buldukları saptanmıştır.⁵ Yine araştırmalarda, öğrenci kaynaklarının (kütüphane, internet gibi) artırılması gerektiği önerilmiştir.^{3,5} Öğretim teknolojilerinin üniversitede kullanımına yönelik yapılan bir araştırmada, öğrenciler ders notları ve kaynaklarının bulunduğu derslere ait web sayfalarının olmasını istemektedir.¹⁴ Ders kitabı, öğretmen ve yazı tahtası ile birlikte verilen tüm bilginin %99'unu ileten bir ortamdır.⁹ Öğrencilerin ders notu istemesi, fakat kaynak kitap takip etmek istememesi dikkat çekici bir bulgudur. Bu durumun ne-

denlerinin araştırılması ve öğrencilerin meslek açısından bilginin önemine dair farkındalıklarının artırılması meslek bilincinin yerleştirilmesi açısından önemlidir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu aktif eğitim yöntemlerinin kullanılmasını ve yarısından fazlası hocanın sınıfı derse katmasını istemediklerini belirtmiştir. Araştırmada, öğrencilere neden aktif eğitim yöntemi kullanılmasını istemediklerine yönelik olarak sorulan açık uçlu soruda, sadece bir kısmı bu soruyu yanıtlayarak hocanın daha iyi anlattığını, psikolojik yük getirdiğini ve yorucu olduğunu belirtmiştir. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirildiği bir araştırmada, öğrenciler derste öğretim elemanının aktif olması gerektiğini belirtmiştir.¹⁵ Hemşirelik öğrencilerinde eğitimde stres yaratan durumların incelendiği bir araştırmada; soru-cevap tarzı dersler, ders boyunca hocanın soru sorması, monoton dersler ve derse hazırlanmak için yeterli kaynağa sahip olmama yüksek oranda stres yaratan durumlar arasında yer almaktadır.⁷ Hemşirelik öğrencilerinin eğitimcilerden bek-

lenti ve stresörlerinin incelendiği bir araştırmada, öğrencilerin yarısı eğiticinin konunun tartışılması için uygun bir atmosfer yaratmasını, eleştirel düşünme ve araştırmaya teşvik etmesini ve grup çalışması sırasında her öğrencinin etkinliğini sağlamasını istediklerini belirtmiştir. Yine aynı araştırmada, stresör olarak öğretmenlerin konu anlatımı sırasında sordukları sorular belirtilmiştir.¹⁰ Literatürde, öğrencilerin karşılaştıkları stresörler ile baş edebilmeleri için öz yeterlilik kazandırılması ve akademik sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için desteklenmesi gerektiği ve iş birliğine dayalı değer, saygı ve destek içeren uygun öğrenme ortamlarının oluşturulmasının önemli olduğu belirtilmektedir.¹⁶ Yine, hemşirelik öğrencilerinin kendi kendine öğrenmeye hazır oluşlarının incelendiği bir araştırmada, öğrencilerin kendilerini geliştirme davranışlarını destekleyici öğretim yöntemlerinin ve kendi kendine öğrenme becerilerini kullanabilecekleri öğrenim yaşantılarının düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.¹⁷ Yapılan bir araştırmada, öz yeterliliklerini yüksek olarak algılayan öğrencilerin akademik destek arayışlarının daha az olduğu saptanmıştır.¹⁸ Yine literatürde, etkin öğrenmenin öğrencinin öğretmeni dinlemesiyle gerçekleşmediği; derse katılması, konuşması, yazması, okuma ve tartışma gibi etkinliklerin önemli olduğu belirtilmektedir.¹⁹ Edgar Dale'nin Yaşantı Konisi'ne göre, insanlar süre sabit tutulmak şartıyla okuduklarının %10'unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp-işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini ve yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar.²⁰ Hiçbir şeyin durağan olmadığı günümüzde; her bireyin yalnızca bilinenler değil karşılaşabileceği bilinmeyenlere ilişkin olarak da eğitilmesi için gelişen yaşam boyu öğrenme anlayışında öğrenmeyi öğrenme ve yaparak öğrenme önemlidir.²¹ Bu durumda öğrencilerin hem daha rahat olması hem de diğer öğrencilerin yeterli hazırlanmadıkları ya da iyi aktaramadıklarını düşündükleri için aktif eğitim yöntemlerinden kaçındıkları düşünülmektedir. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine bakıldığında, %56,9'unun mesleğe istemeyerek gelmesi ve sadece %40'ının mesleğe karşı olumlu bakış açısına sahip olması da bu durum üzerinde etkili olabilir. Literatürde, öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçerken daha çok "kolay iş bulma", "açıkta kalmama" ve

"üniversiteye girebilme" gibi kaygılarla hareket ettikleri belirtilmektedir.¹² Yine yurt dışında yapılan bir niteliksel araştırmada, öğrenciler hemşireliği başkalarına yardım isteği dışında; aile geleneği, istihdam kolaylığı ve mesleğe düşük girme koşulları nedeni ile seçtiklerini belirtmektedir.²² Bu durumda, öğrencilerin aktif eğitim yöntemlerine hazır oluşluk açısından desteklenmesi ve önemi açısından farkındalık yaratılması önemlidir.

Yine öğrencilerin %47,7'si slayt kullanılmasını, %87,7'si derste video gösteriminin faydalı olacağını belirtmiştir. Tıp fakültesi öğrencilerinin cerrahi derste görsel işitsel araçların kullanılmasında tercihlerinin incelendiği bir araştırmada; öğrencilerin %61,4'ü slayt kullanılmasını, %86'sı derste video gösteriminin faydalı olacağını belirtmiştir.⁸ Hemşirelik öğrencilerinin teorik eğitim sırasında beklentilerinin incelendiği bir araştırmada, öğrencilerin %87,1'i daha fazla görsel metaryal kullanılmasını istediklerini belirtmiştir.¹⁰ Yine yapılan bir araştırmada, öğrenci ve öğretmenlerin çoğu, görsel-işitsel araç kullanımının öğretim sürecinde daha etkili olduğunu belirtmiştir. Yine aynı araştırmada, görsel-işitsel araçların öğrenmeyi etkin kıldığı, derinlemesine-detaylı bilgi sağladığı, değişim getirdiği ve motive ettiği belirtilmiştir.²³ Hemşirelik fakültesi öğrencilerinin de içinde bulunduğu biyomedikal eğitim alan öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada, görsel/işitsel ve elektronik cihaz olanaklarının sağlanması gerektiği belirtilmektedir.³ Tıp eğitiminde video podcastler ve canlı anlatım arasındaki farkın incelendiği bir araştırma, arada edinilen bilgi açısından fark olmadığını belirtmektedir. Fakat video podcastlerin geleneksel eğitimin yerine geçmeye hazır olmadığı, öğrenmeyi güçlendirmek ve gözden geçirme açısından yararlanılabileceği belirtilmiştir.²⁴ Edgar Dale'nin Yaşantı Konisi'ne göre; insanlar öğrendiklerinin %83'ünü görme, %11'ini işitme, %3,5'ini koklama, %1,5'ini dokunma ve %1'ini tatma duyularıyla edinmektedir.^{20,25} Derste araç-gereç kullanımı öğrencilerle öğrenme arasında önemli bir köprü işlevi görür. Öğrencinin dikkatini konuya yoğunlaştırarak öğrenmeyi kolaylaştırır, bilgileri daha kolay hatırlamasına ve konular arasında ilişki kurmasına yardımcı olur.²⁰ Bu doğrultuda, video gibi görsel metaryallerin daha fazla kullanılması önerilmektedir.

Öğrencilerin uygulamadan beklenti önerileri sorulduğunda, %18'i klinik uygulama grupları oluşturulurken görüşlerinin sorulması ve öğrencilerin çok yorulmaması önerisinde bulunmuştur. Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, öğrencilere meslekleri ile ilgili en fazla tedirgin eden durum sorulduğunda, %59,6'sı çalışma şartlarının zorluğunu belirtmiştir.²⁶ Sağlık yüksek- okulu öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %38,1'i aldıkları derslerin ağır olduğunu ve başka faaliyetlere zaman kalmadığını belirtmiştir.¹ Hemşirelik öğrencilerinin klinik eğitime ilişkin beklentilerinin incelendiği niteliksel bir çalışmada, bazı öğrenciler bilinmeyen/yabancı ortam nedeni ile olumsuz görüşlerini ve korkularını dile getirmiştir.²⁷ Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, öğrencilerin uygulama alanında yaşadıkları sorunların başında uygulama alanında kendini yabancı hissetme yer almaktadır.²⁸ Bu doğrultuda, öğrencilerin bilinmeyen/yabancı ortam nedeni ile klinik grupların oluşumunda görüşlerinin alınmasını (yakın arkadaşları ile aynı kliniğe çıkma, sevdiği kliniğe çıkma gibi) istediği düşünülmektedir.

SONUÇ

Dersin etkili ve kaliteli yürütülebilmesi açısından öğrenci beklentilerinin göz önünde bulundurulması önerilmektedir. Fakat araştırma bulgularına bakıldığında öğrencilerin aktif eğitim yöntemlerinden kaçındıkları görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin yarısından çoğunun hemşirelik bölümüne istemeyerek gelmesi ve mesleki memnuniyetlerinin düşük olmasından kaynaklanabilir. Bu durumda öğrencilerin eğitim süreçlerinde aktif eğitim yöntemlerinin önemi üzerinde durulmalı ve öğrencilerin bu süreci daha iyi yönete-

bilmesi ve kendilerini hazır hissetmesi açısından destekleyici öğrenme ortamları oluşturulmalıdır. Sağlık hizmetlerinde yaşanan değişimler ile birlikte hemşireliğin bilgi ve araştırma temeline dayalı olarak yapılabilmesi için öğrencilere bu mesleki bilincin kazandırılması önemlidir. Yine öğrencilerin beklentileri doğrultusunda derste video gibi daha fazla görsel materyal kullanılması önerilmektedir. Bu doğrultuda, üniversiteler tarafından uygun koşullar sağlanmalı ve öğretmenlere gereksinim doğrultusunda görsel araçların kullanımına yönelik eğitim planlanmalıdır. Yine cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinin yürütülmesiyle ilgili daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Altun Baksı; **Tasarım:** Altun Baksı; **Denetleme/Danışmanlık:** Altun Baksı, İkrâm Bozan Durğun; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Altun Baksı, İkrâm Bozan Durğun; **Analiz ve/veya Yorum:** Altun Baksı, İkrâm Bozan Durğun; **Kaynak Taraması:** Altun Baksı, İkrâm Bozan Durğun; **Makalenin Yazımı:** Altun Baksı, İkrâm Bozan Durğun; **Eleştirel İnceleme:** Altun Baksı, İkrâm Bozan Durğun; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Altun Baksı, İkrâm Bozan Durğun.

KAYNAKLAR

1. Beydağ KD, Gündüz A, Özer FG. [The view of Denizli health college students about their educations and their Professional expectations]. Pamukkale Medical Journal. 2008;1(3):137-42.
2. Herdman EA. Yazıcı Korkmaz Ö, çeviri. [Nurse education for the 21st century]. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi. 2011;8(2):3-6.
3. Masić I, Novo A, Deljković S, Omerhodžić I, Piralčić A. How to assess and improve quality of medical education: lessons learned from faculty of medicine in Sarajevo. Bosn J Basic Med Sci. 2007;7(1):74-8. [Crossref] [PubMed] [PMC]
4. Karadağ G, Kılıç SP, Ovayolu N, Ovayolu Ö, Kayaaslan H. [Difficulties encountered by nursing students in practices and their views about nurses]. TAF Prev Med Bull. 2013;12(6):665-72. [Crossref]
5. Çelikkalp Ü, Aydın A, Temel M. [The views of students in the nursing department of a high school regarding to the education receives]. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi. 2010;3(2):2-14.
6. Saydan R. [Quality expectation of the university students from university teachers: case of Yuzuncu Yıl University Faculty of Economics and Administrative Sciences]. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2008;10(1):63-79.
7. Bağcıvan G, Cinar Fİ, Tosun N, Korkmaz R. Determination of nursing students' expectations for faculty members and the perceived stressors during their education. Contemp Nurse. 2015;50(1):58-71. [Crossref] [PubMed]
8. Tarhan ÖR, Barut İ, Çerçi C, Yeşildal S, Eroğlu E, Bülbül M. [The preferences of medical students in audio-visual tool used in general surgery lecture]. SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi. 2005;12(2):26-9.
9. Şahin M. [The analysis of the views of teachers related to the functions of teaching materials during the teaching learning process]. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2015;23(3):995-1012.
10. Cilingir D, Gursoy AA, Hintistan S, Ozturk H. Nursing and midwifery college students' expectations of their educators and perceived stressors during their education: a pilot study in Turkey. Int J Nurs Pract. 2011;17(5):486-94. [Crossref] [PubMed]
11. Karaöz S. [Changes in students' perceptions of nursing profession during nursing education: the role of introduction to nursing courses on this change]. C.Ü Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi. 2002;6(2):10-20.
12. Nazik E, Arslan S. [The future of nursing: the hopes of students]. Bozok Med J. 2014;4(1):33-40. [Crossref]
13. Safadi RR, Saleh MY, Nassar OS, Amre HM, Froelicher ES. Nursing students' perceptions of nursing: a descriptive study of four cohorts. Int Nurs Rev. 2011;58(4):420-7. [Crossref] [PubMed]
14. Çağıltay K, Yıldırım S, Aslan İ, Gök A, Gürel G, Karakuş T, et al. [Habits and expectations for the use of instructional technologies at the university: A descriptive study]. Akademik Bilişim. 2007;7:209-16.
15. Atasoy I, Sütütemiz N. [A group of final year students views on nursing education]. F.N. Hem Derg. 2014;22(2):94-104. [Crossref]
16. Gomathi S, Jasmindehora SV. Impact of stress on nursing students. IJIRAS. 2017;4(4):107-110.
17. Sarmasoğlu Ş, Görgülü, S. [Self-directed learning readiness levels of nursing students]. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2014;1(3):13-25.
18. Ofori R, Charlton JP. A path model of factors influencing the academic performance of nursing students. J Adv Nurs. 2002;38(5):507-15. [Crossref] [PubMed]
19. Koç G. [Using active learning approach in educational environment]. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2000;19(19):220-6.
20. Kuşçu E. [The use of audio-visual materials in foreign language teaching and learning]. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2017;5(43):213-24.
21. Şenyuva E. [Lifelong learning in nursing: perceptions and realities]. F.N. Hem Derg. 2013;21(1):69-75.
22. Marcinowic L, Owlasiuk A, Slusarska B, Zarzycka D, Pawlikowska T. Choice and perception of the nursing profession from the perspective of Polish nursing students: a focus group study. BMC Med Educ. 2016;16(1):243. [Crossref] [PubMed] [PMC]
23. Rasul S, Bukhsh Q, Batool S. A study to analyze the effectiveness of audio visual aids in teaching learning process at univnersity level. Procedia Soc Behav Sci. 2011;28:78-81. [Crossref]
24. Schreiber BE, Fukuta J, Gordon F. Live lecture versus video podcast in undergraduate medical education: a randomised controlled trial. BMC Med Educ. 2010;10(1):68. [Crossref] [PubMed] [PMC]
25. Altıok S. [A comparison of views of faculty members and students on face-to-face learning processes and practices]. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2018;8(1):223-40.
26. Aydın MF, Argun MŞ. [The expectations of hospital practices and faces problems of the students in Bitlis Eren University, Health School, Department of Nursing]. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2010;1(4):209-13.
27. Allari RS, Farag MK. Nursing students' expectations regarding clinical training: a qualitative study. Int J Nurs Sci. 2017;7(3):63-70.
28. Kumcağız H, Koyuncu S, Yılmaz A, Uzun A, Güneştaş İ. [The determination of problems seen in the theoretical lessons and practical applications of the students in Nursing Department of Samsun Higher School of Health]. Journal of Experimental and Clinical Medicine. 2005;22(2):71-7.